

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

NGUYỄN THỊ PHƯỢNG

**TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM SÁNG TẠO VỀ
CHỦ ĐỀ SỬ DỤNG AN TOÀN VÀ TIẾT KIỆM ĐIỆN TRONG
DẠY HỌC CHƯƠNG “ĐIỆN HỌC” - VẬT LÝ 9**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Thái Nguyên - 2018

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

NGUYỄN THỊ PHƯỢNG

**TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM SÁNG TẠO VỀ
CHỦ ĐỀ SỬ DỤNG AN TOÀN VÀ TIẾT KIỆM ĐIỆN TRONG
DẠY HỌC CHƯƠNG “ĐIỆN HỌC” - VẬT LÝ 9**

Ngành: Lí luận và phương pháp dạy học bộ môn Vật lí

Mã số: 8 14 01 11

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Giảng viên hướng dẫn: TS. DƯƠNG XUÂN QUÝ

Thái Nguyên - 2018

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các kết quả nghiên cứu trong Luận văn là trung thực, chưa từng được công bố trong bất kì công trình nghiên cứu nào của tác giả khác.

Thái Nguyên, ngày tháng năm 2018

Học viên

Nguyễn Thị Phượng

LỜI CẢM ƠN

Em xin bày tỏ lòng cảm ơn sâu sắc đến giảng viên T.S Dương Xuân Quý về sự hướng dẫn, chỉ bảo hết sức tận tình của thầy trong suốt quá trình thực hiện luận văn này. Nhờ thầy mà em đã có được nhiều kiến thức mới về hoạt động tổ chức trải nghiệm sáng tạo trong chương trình giáo dục phổ thông ở cấp học THCS cũng như rèn luyện được nhiều phương pháp dạy học, kỹ thuật dạy học mới và nâng cao chuyên môn, nghiệp vụ thông qua chủ đề dạy học.

Em xin gửi lời cảm ơn chân thành tới các thầy cô và anh chị đang công tác tại trường THCS Nam Hải đã tạo điều kiện tốt nhất giúp em thực hiện các hoạt động thực nghiệm trong quá trình làm luận văn và cho em những góp ý và lời khuyên sâu sắc.

Em xin gửi lời cảm ơn tới các thầy cô tại khoa Vật Lí trường ĐHSP Thái Nguyên và trường ĐHSP Hà Nội đã trang bị cho em những kiến thức quý báu trong thời gian em học tập, nghiên cứu tại trường.

Xin cảm ơn sự quan tâm và tạo mọi điều kiện thuận lợi của khoa Vật Lí trường ĐHSP Thái Nguyên. Cảm ơn bạn bè, người thân về sự động viên, giúp đỡ trong thời gian em học tập và thực hiện đề tài này

Thái Nguyên, ngày tháng năm 2018
Học viên

Nguyễn Thị Phượng

MỤC LỤC

Trang bìa phụ	
Lời cam đoan.....	i
Lời cảm ơn	ii
Mục lục:.....	iii
Danh mục tra cứu:	iv
Mở đầu:	1
Chương 1: Cơ sở lí luận và thực tiễn về việc tổ chức hoạt động trải nghiệm sáng tạo cho học sinh trung học cơ sở	5
1.1. Hoạt động trải nghiệm sáng tạo	5
1.1.1. Bản chất của dạy học qua HĐTNST	6
1.1.2. Quy trình tổ chức các HĐTNST	6
1.2. Dạy học phát triển năng lực giải quyết vấn đề thực tiễn	12
1.3. Tìm hiểu thực tiễn về dạy học trải nghiệm sáng tạo tại địa phương.....	17
1.3.1. Mục đích và phương pháp điều tra.....	17
1.3.2. Kết quả điều tra.....	18
Kết luận chương 1	23
Chương 2: Xây dựng tiến trình tổ chức hoạt động trải nghiệm sáng tạo về sử dụng an toàn và tiết kiệm điện năng khi dạy học chương “Điện học” Vật Lý 9	24
2.1. Chuẩn kiến thức, kĩ năng và xây dựng mục tiêu của chương “Điện học” - Vật lí 9	24
2.1.1. Chuẩn kiến thức kĩ năng của chương“Điện học” - Vật lí 9	24
2.2. Xây dựng tiến trình tổ chức HĐTNST cho HS về sử dụng an toàn và tiết kiệm điện năng trong cuộc sống ứng dụng kiến thức Vật Lý 9 chương “Điện học” nhằm bồi dưỡng các phẩm chất, năng lực cốt lõi, năng lực chuyên môn, cảm xúc.....	26

2.2.1. Xây dựng mục tiêu cụ thể của HĐTNST về sử dụng an toàn và tiết kiệm điện năng trong cuộc sống ứng dụng kiến thức Vật Lý 9 chương “Điện học”	26
2.2.2. Soạn thảo tiến trình tổ chức HĐTNST cho HS về sử dụng an toàn và tiết kiệm điện năng trong cuộc sống	26
Kết luận chương 2	38
Chương 3: Thực nghiệm sư phạm	39
3.1. Mục đích và nhiệm vụ của thực nghiệm sư phạm	39
3.1.1. Mục đích thực nghiệm	39
3.1.2. Nhiệm vụ thực nghiệm.....	39
3.2. Đối tượng và nội dung của thực nghiệm sư phạm	40
3.2.1. Đối tượng thực nghiệm	40
3.2.2. Nội dung thực nghiệm.....	40
3.3. Tiến trình thực nghiệm sư phạm	41
3.3.1. Công tác chuẩn bị thực nghiệm sư phạm	41
3.3.2. Lập kế hoạch thực nghiệm sư phạm	41
3.3.3. Tiến hành thực nghiệm sư phạm theo kế hoạch.....	41
3.3.4. Đánh giá kết quả thực nghiệm sư phạm.....	41
3.3.4.1. Xây dựng tiêu chí đánh giá	41
3.3.4.2. Phân tích diễn biến thực nghiệm sư phạm theo tiến trình đã đề xuất .	45
3.3.4.3. Đánh giá kết quả thực nghiệm sư phạm.....	60
Kết luận chương 3	60
KẾT LUẬN CHUNG	61
TÀI LIỆU THAM KHẢO	62
PHỤ LỤC	

DANH MỤC TRA CỨU

GV : giáo viên

HS : học sinh

HĐTNST: hoạt động trải nghiệm sáng tạo

THCS : trung học cơ sở

ĐHSP : đại học Sư Phạm

MỞ ĐẦU

1. Lí do chọn đề tài

Một trong những quan niệm về học tập từ xa xưa của dân tộc Việt Nam ta là: “Học đi đôi với hành”, “Đi một ngày đàng, học một sàng khôn”. Những quan niệm đó chỉ rõ yếu tố thực hành và vận dụng thực tế là vô cùng quan trọng trong học tập cũng như đời sống sản xuất của con người. Trong việc học hàng ngày, tại sao lại cần “Học đi đôi với hành”? Vì chúng là hai mặt thống nhất với nhau, bổ sung cho nhau. Như vậy, chúng ta không chỉ học lí thuyết mà còn phải biết áp dụng những lí thuyết đó phục vụ thực tế.

Để đáp ứng được yêu cầu mới của thời đại, xây dựng và phát triển đất nước ta, hơn lúc nào hết giáo dục càng trở nên quan trọng. Vì vậy ngành Giáo dục và Đào tạo nước ta đã và đang đổi mới mạnh mẽ, sâu sắc, toàn diện về nội dung, chương trình, sách giáo khoa, phương pháp, phương tiện dạy học....., nhằm nâng cao chất lượng dạy và học, đào tạo ra những con người phát triển toàn diện về cả đức, trí, thể, mỹ. Theo [10] đề cập tới một nội dung mới mà HS bắt buộc phải học từ lớp 1-12, đó là HĐTNST với khoảng 105 tiết học/năm. Hoạt động trải nghiệm sáng tạo được đưa vào trong tất cả các lớp, các môn học trung bình 3,5 tiết/tuần. Hoạt động trải nghiệm sáng tạo được coi trọng trong từng môn học. Trong kế hoạch giáo dục cũng bố trí các HĐTNST riêng; Mỗi hoạt động này mang tính tổng hợp của nhiều lĩnh vực giáo dục, kiến thức, kỹ năng khác nhau. Hoạt động trải nghiệm sáng tạo giúp học sinh vận dụng những tri thức, kiến thức, kỹ năng, thái độ đã học từ nhà trường vào những kinh nghiệm của bản thân vào thực tiễn cuộc sống một cách sáng tạo.

Trong chương trình THCS, HĐTNST có vai trò quan trọng trong việc thực hiện mục tiêu đào tạo của giáo dục, nhằm giúp HS duy trì và nâng cao các yêu cầu về phẩm chất, năng lực đã hình thành ở cấp tiểu học; tự điều chỉnh bản thân theo các chuẩn mực chung của xã hội; hình thành năng lực tự

học, hoàn chỉnh tri thức phổ thông nền tảng để tiếp tục học lên trung học phổ thông, học nghề hoặc bước vào cuộc sống lao động. Chương “ĐIỆN HỌC” – Vật lí 9 có nhiều ứng dụng trong lĩnh vực khoa học, đời sống và sản xuất. Kiến thức của chương với nhiều khái niệm trừu tượng nên HS cũng thường gặp nhiều khó khăn trong việc chiếm lĩnh nội dung kiến thức. Đặc biệt là khả năng vận dụng kiến thức đã học vào đời sống thực tế hàng ngày của HS còn kém, chưa linh hoạt, tính toán. Vì vậy làm thế nào để HS tiếp thu, lĩnh hội, và vận dụng dễ dàng, hiệu quả nội dung kiến thức của chương là điều rất quan trọng. Chúng tôi nghĩ rằng sử dụng HĐTNST trong chương này là phù hợp và đem lại nhiều lợi ích cho các em, giúp các em phát triển nhiều cảm xúc, tình cảm, kĩ năng, phẩm chất và năng lực.

Hiện đã có bộ sách Tài liệu HĐTNST trong các môn học lớp 6, 7, 8, 9 do TS.Tường Duy Hải làm tổng chủ biên [16], trong đó mỗi khối lớp có một chủ đề Vật lí. Như vậy số lượng chủ đề Trải nghiệm mới có rất ít, chưa đa dạng và phong phú, đòi hỏi các GV cần chủ động, sáng tạo, tổ chức các HĐTNST cho HS THCS. Khi nghiên cứu chương trình sách giáo khoa Vật lí lớp 9 chúng tôi nhận thấy có thể tổ chức nhiều chủ đề trải nghiệm sáng tạo, trong đó chúng tôi quan tâm đến việc thực hiện đề tài **“Tổ chức hoạt động trải nghiệm sáng tạo về chủ đề sử dụng an toàn và tiết kiệm điện trong dạy học chương “Điện học” - Vật lí 9”**.

2. Mục đích nghiên cứu

Thiết kế tiến trình tổ chức HĐTNST với chủ đề “sử dụng an toàn và tiết kiệm điện” trong dạy học chương “Điện học” - Vật lí lớp 9 nhằm phát triển năng lực giải quyết vấn đề thực tiễn cho HS.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

- *Đối tượng nghiên cứu:* Việc thiết kế và tổ chức HĐTNST trong dạy học bộ môn Vật lí ở trường THCS.

- Phạm vi nghiên cứu: Các HS, GV trong hoạt động dạy học ở trường THCS.

4. Nhiệm vụ nghiên cứu

- Nghiên cứu dự thảo của Bộ Giáo dục và Đào tạo về chương trình đổi mới giáo dục sau năm 2017.

- Nghiên cứu cơ sở lí luận về việc tổ chức HĐTNST cho HS THCS.

- Vận dụng kiến thức tiến hành thiết kế và tổ chức HĐTNST cho HS.

- Thực nghiệm sư phạm ở trường THCS để đánh giá tính khả thi của tiến trình đã xây dựng.

5. Phương pháp nghiên cứu

- Phương pháp nghiên cứu lí thuyết: Nghiên cứu các tài liệu về tâm lí học, giáo dục học, lí luận dạy học Vật lí, các tài liệu về HĐTNST.

- Phương pháp nghiên cứu thực tế việc tổ chức HĐTNST cho HS ở trường THCS hiện nay.

- Phương pháp nghiên cứu thực nghiệm tiến hành tổ chức HĐTNST cho HS THCS.

- Phương pháp nghiên cứu thống kê toán học.

6. Giả thuyết khoa học

Nếu thiết kế được HĐTNST về sử dụng an toàn và tiết kiệm điện đáp ứng các yêu cầu của quá trình dạy học và tổ chức HĐTNST hợp lí sẽ góp phần tăng cường các HĐTNST và nâng cao năng lực giải quyết vấn đề thực tiễn của HS.

7. Đóng góp của đề tài

- Lựa chọn cơ sở lí luận về tổ chức HĐTNST trong dạy học Vật lí ở trường THCS.

- Thiết kế một chuỗi HĐTNST trong dạy học nội dung “an toàn và tiết kiệm điện năng”